vsakdanji, posebno pa v ponavljalni šoli. Obenem se izvrši volitev novega odbora. Naše število narašča, torej le s pogumom in samozavestjo k zborovanju! Na zdar!

Štajersko.

Posavski krožek ima v nedeljo dne 11. junija, ob 4. uri popoldne svoj sestanek v Sevnici, h hateremu vabi tovariše in tovarišice kakor tudi prijatelje učiteljstva.

J. Mešiček.

Članom gornjegrajskega učiteljskega društva poroča podpisani predsednik, da imajo zaradi odloka okr. šol. sveta v Celju z dne 22. majnika t. l. pouka prosto dne 30. jun. in 1. jul. t. l., ako se udeležijo izleta v Sav. planine omenjene dni, sicer ne. Kelc.

Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo vkljub slabemu vremenu ob precej povoljni udeležbi dne 4. maja t. l. v ormoški okoliški šoli. Kot gost je bila navzoča ormoška otroška vrtnarica gčna. Pavla Pernatova.

V svojem pozdravu čestita predsednik tovariš Rajšp najprej podpredsedniku tovarišu Porekarju na odlikovanju s srebrno kolajno, ki mu jo je podelila štajerska c. kr. kmetijska družba, zatem se spominja v toplih besedah našega umrlega častnega člana g. dr. Ivana Geršaka, c. kr. bilježnjika v Ormožu, ki ima za narodno probujo našega okraja velike zasluge.

Predavanje „Čas in prostor" je moralo izostati, ker g. Pesek ni utegnil priti. Tudi poročevalec tovariš Kosi je bil po opravkih zadržan, a poslal nam je referat „Učiteljeva priprava na pouk." Na podlagi vestno sestavljenih tez smo se o tem vprašanju — vkljub poročevalčevi odsotnosti — temeljito pogovorili, zakar bodi tovarišu Kosiju izrečena presrčna zahvala.

Delegatom 23. velike skupščine „Zeveze" v Trstu sta bila izvoljena tovariša Rajšp in Šalamun, namestnikom pa tovariš Preindl.

Prihodnje zborovanje se vrši 6. junija v svetovnoznanem vinskem Jeruzalemu.

Književnost in umetnost.

Žepni koledarček slovensko-štajerskega učiteljstva 1911. Izdala in založila Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Sestavil in uredil Ignacij Šijanec, učitelj v Gorenjem gradu. Natisnila Zvezna tiskarna v Celju.

Koledar Slovenskega Planinskega Društva za leto 1911. — Izdal in uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v Gorenjem gradu, načelnik Savinjske podružnice S. P. D. — II. letnik. — V Celju 1911. Tiskala Zvezna tiskarna v Celju.

Politiški pregled.

* **Prenos pravice pomiloščenja na prestolonaslednika.** Nekateri dunajski listi poročajo: Slabo zdravje in visoka starost sta napotila cesarja, da prenese na prostolonaslednika svoje pravico podeljevanja pomiloščenja in abolicije, ki mu po ustavi pripada. Neke akte poslednjih pomiloščenj da je že rešil prestolonaslednik. Znano je, da so bile že pred nekoliko leti neke agende dodeljene nadvojvodi prestolonasledniku.

* **Državni zbor** bo baje sklican na kratko 14 dnevno zasedanje dne 11. julija, nakar bo zasedanje zopet odgodeno.

* **Volilni pastirski list metropolita Beptyckega na duhovščino.** Maloruško-katoliški levovski nadškof in metropolit, grof Andrej Beptycki, je skupno z maloruskima škofoma v Przemyslu in Stanislavu izdal povodom predstoječih državnozborskih volitev pastirski list na duhovščino. V tem pastirskem listu svari nadškof duhovščino, naj se preveč ne udeležuje volilnega gibanja. Pastirski list naglaša dolžnosti duhovščine in nje stališče do občine in utemeljuje duhovščini dani svet, naj s posezanjem v večkrat grdo borbo strank ne omadežuje časti svojega stanu.

* **Krščanski socialci in državnozborške volitve.** Strankarski razpor v krščansko-socialni stranki na Dunaju zavzema vedno večje dimenzije. Tako je celo minister dr. Weisskirchner sam izjavil, da je stranka v slučaju, če takoj ne pride do edinosti, v veliki nevarnosti. Dne 27. pret. m. je vložil neki bivši dunajski magistratni uradnik ovadbo na državno pravdništvo proti Gessmannu, princu Lichtensteinu in Bielohlaweku zaradi nepostavne agitacije. Omenjeni trije so namreč obljubili nekemu krščanskemu socialcu prav mastno službo, če se drži oficialne kandidatne liste. Lepa družba!

Obrambni vestnik.

* **Pisava „Slov. Naroda".** V zadnji sobotni številki čitamo napad na našega osivelega v pokoju živečega tovariša Antona Žiberta. Ali je tovariš Žibert res kaj zakrivil proti gdč. Malovrhovi, ne vemo, vemo pa toliko, da napreden list ne sme pisati na ta način o našem somišljeniku, ki se je v delu izkazal moža. Smešnost je očitati možu, ki je želsamo priznanja, pijanost, očitati to možu, ki ga poznamo kot izredno treznega in skrbnega očeta, in mu obljubljati, da se „navijo ušesa ekspediranemu nadučitelju" — nadučitelju, ki je delal našemu stanu samo čast — in ki se mu vseh 43 let njegovega službovanja ni moglo očitati niti pičice slabega. Tega bi od spodobnega naprednega lista ne pričakovali!

Kranjske vesti.

—r— **Prošnja!** — Dne 20. maja t. l. smo odkrili nagrobni spomenik rajnkemu tovarišu Lud. Fettich-Frankheimu. Dasi smo bili pri izberi spomenika skromni, imamo vendar še 20 K primankljaja. Tovarišice in tovariši krškega in postojnskega šol. okraja — posebno oni, ki se do sedaj še niste odzvali okrožnici Ped. društva v Krškem in moji ponovni prošnji v tem listu, zložite še te kronice in pošljite mi jih v prvi polovici junija, da bom mogel prej poplačati in položiti račun. — Vem, da težko daste, a darujte za spomin tovariša, ki je bil v resnici pravi tovariš. — Mokronog, 24. maja 1911. Jožef Tratar, učitelj.

—r— **Iz Loškega potoka** nam pišejo: Zazvenele so čaše, rujno vince se je zaiskrilo in navdušen „živio" je zaoril po prostoril gospoda Rusa. — In v sredi med nami je sedel mož slavljenec, nositelj prosvete v loški dolini, prvak med borilci, mož, ki se ni nikdar bal sovražnika, ampak je vselej krepko posegel po orožju in se boril z njim, ostal čist značaj in ki mu je zaradi te značajnosti bilo dano trpljenje kot velik delež njegovega življenja! — Da, tov. nadučitelj Ferdo Wigele je izmed onih zgledov, ki sijejo mlajšim tovarišem na pot, na to trnjevo pot učitelja, da ne omagajo v tem težavnem boju, da gredo naprej po ostro začrtani poti. In ako postanejo trudni, en sam pogled na ta zgled jim vlije v dušo nove moči in upanja in zato naprej, — naprej tja k solncu! — Ko je praznoval naš gorko ljubljeni Ferdo god, tedaj so se dvignili prijatelji iz vse loške doline, pohiteli k njemu, da mu iskreno čestitajo, da mu pokažejo vso srčno vdano ljubezen in obenem dokažejo, kako spoštovanje zasluži mož — trpin, ki trpi zato, ker je značaj! — Dolgo so zvenele najlepše slovenske pesmi, tja v tiho majsko noč, slišalo se je mnogo krasnih govorov, ki so nas bodrili k skupnemu cilju — k solncu resnice! — Ko mine dolga doba suženstva in verig — ko se bo zjasnilo to mračno nebo nad Slovenijo — tedaj se bo smel kot eden izmed prvih borilcev za resnico imenovati tov. Ferdo Wiegele. — Tudi mi mu kličemo: „Na skorajšnje jasnejše dneve, vztrajaj dalje, živel še mnoga leta!"

Štajerske vesti.

—š— **Umrl je** dne 26. maja v Libojah pri Celju nadučitelj Josip Košenina. Nekrolog pozneje. R. i. p.!

—š— **Letošnje okrajne učiteljske konference** za Ptuj dne 10. junija, za Ormož dne 14. junija in za Rogatec dne 17. junija. V vseh teh okrajih se bodo razpravljala sledeča vprašanja: 1. Vzajemno delovanje šole, varstvenega sodišča in društva za varstvo otrok. — 2. Katera snov slov. jez. vadnic je bolj važna, manj važna in katera se more na raznih kategorijah šol izpustiti? — 3. Učiteljeva priprava na pouk.

Goriške vesti.

—g— **Izpiti za učiteljice ročnih del.** Te izpite so prebile pred komisijo na goriškem ženskem učiteljišču Slovenke: Angela Devetak, Marija Godnič, Angela Klinec, Amalija Madon in Albina Srebrnič.

—g— **Klerikalci — prijatelji šole.** Jezni so in rohnijo po svojih listih, ker smo jim rekli, da so nasprotniki šole, ki hočejo n. pr. na Tolminskem kar zapreti nekaj ljudskih šol. V svoje opravičenje so pokazali zopet na Šolski dom in celo na slovenske paralelke na tukajšnji gimnaziji! — Odgovor: Če bi bilo šlo počasi po Gregorčičevo na šolskem polju, bi imeli — kurnik, ne pa Šolskega Doma. Za Šolski dom so storili največ napredni možje, klerikalci ga znajo le izkoriščati v svoje namene in barantajo z njim v škodo Slovencem na drugih poljih. O slovenskih paralelkah naj pa kar molčijo! Kakorhitro otvori nadškof svojo gimnazijo z nemškim učnim jezikom — bodo proti slovenski državni gimnaziji!

—g— **Učnousposobljenostne izpite** so napravili za slov. ljudske šole: Josip Mahorčič, Rudolf Perko, Anton Arrigler, Andrej Baša. Za slovenske šole ter za nemščino kot predmet: Štefanija Leban, Roža Tomažič, Ljudmila Medvešček, Rafaela Delpin, Emilija Paglavec, Maria Kuntih, Ivan Mahnič, Rudolf Reja. Za slovenske in nemške šole: Ana Ferlesch, Gizela Bellinger-Mariančič, Helena Potočnik, Frančiška Mešak. Za slovenske in italijanske šole in za nemščino kot predmet: Silvester Rok. Za nemške šole: Karel Frankovič, Ivan Jordan, Bogomir Medvešček, Anton Mervič in Štefan Firm.

—g— **Dijaški koncert.** V soboto, dne 13. maja so nam naši goriški dijaki pripravili zopet lep večer. Dijaški tamburaški zbor je svojo nalogo kar naravnost dobro izvedel. Vse točke so bile lepo izbrane. Tudi prizor „Dijakova zarubitev" je nudil obilo smeha. Tem potom moramo izreči laskavo besedo voditelju Pertotu, ki kaže lep talent. Na vzporedu sta bili tudi dve njegovi skladbi, ki sta nam prav ugajali. Prireditev je bila lepa in je pokazala, kako pridno se vežba zbor in napreduje. Čisti dobiček prireditve je namenjen „Dijaški kuhinji". Vrlim dijakom kličemo: Le tako dalje!

—g— **Šole bi zaprli** in ljudstvo bi poneumnili klerikalci, ako bi prišli v parlamentu na Dunaju do premoči. Po svojih listih vedno hujskajo ljudi proti šoli, vedno jim kažejo bremena za šolo, ki jih pa niso znali odvrniti klerikalni kolovodje, ko je bil čas za to, in vedno dražijo ljudstvo na učiteljstvo, vse le z namenom, da bi omrzili šolo pri ljudstvu ter mu vcepili misel, da bi bilo srečno, ako bi ne znalo ne čitati ne pisati. Ali ni nekaj strašnega to, da se je pred časom pospel klerikalni list v Gorici do trditve, da je po tolminskem okr. glavarstvu preveč šol ter da bi jih bilo treba nekaj zapreti! Kaj takega v 20. stoletju! Vsi narodi vidijo svoj obstoj in svojo bodočnost v šoli — slovenski klerikalci pa hočejo šole zapreti in poneumniti ljudstvo, da bi ga potem kar najlažje izmozgavali. — Kdo bo volil klerikalce za poslance, ki hočejo uničiti slovenski narod, ker mu hočejo vzeti šolo?!

Tržaške vesti.

—t— **Obligatni pouk v deželnih jezikih na tržaških državnih srednjih šolah.** Po dolgem čakanju so vendar dosegli na tržaških državnih srednjih šolah mrvico pravice: s prihodnjim šolskim letom bo na teh nemških šolah pouk v laščini in slovenščini za Lahe, oziroma Slovence obvezen. Z ozirom na dosedanje abnormalno stanje je to mal napredek, a takoj moramo izjaviti, da nas to nikakor ne zadovoljuje, zakaj če je na nemški šoli toliko Slovencev, oziroma Lahov, da naša vlada dovoli obligatorični pouk v laščini in slovenščini za pripadnike teh narodov, potem je to eklatanten dokaz, da je taka nemška šola sama na sebi krivica. Pa o tem bomo še govorili. Za danes le vprašamo vladne faktorje, kako bodo slovenščine nezmožni ravnatelji ta obvezni predmet nadzovali? In zakaj ni vlada istočasno tudi na državnih ljudskih in meščanskih šolah dekretovala obligatnega pouka v deželnih jezikih, saj je tam še več laške in slovenske mladine nego na srednjih šolah. Sicer velja tudi za te zavode, kar smo gori rekli o srednjih šolah, in prej ne odnehamo, dokler nam vlada na ta ali oni način ne da dovolj slovenskih ljudskih šol, naj jih že sama otvori, ali pa naj prisili mestno občino, da izvrši svojo dolžnost. Skrajni čas je že!

Istrske vesti.

—i— **Drugi hrvaški tabor v Istri.** V proslavo 40 letnice prvega hrvaškega tabora v Istri se je vršil minuli praznik, dne 25. pret. m., v Kastavu velik narodni tabor, ki se ga je udeležilo do 10.000 ljudi iz cele Kastavščine, Reke, Opatije itd. — Taboru je predsedoval deželni poslanec dr. Poščić. Govorili pa so poleg Poščića kastavski nadžupan Kazimir Jelušić, ki je prisostoval že prvemu hrvaškemu taboru, Vjekoslav Spinčić in dr. Orlić. Sprejete so bile sledeče resolucije: 1. Poziva se c. k. vlado, da ukrene potrebno, da se uvede tudi za dež. zbore splošno in enako volilno pravico. — 2. Zbrani narod zahteva uvedbo hrvaške porote za hrvaške obtožence ter popolno enakopravnost jezika, posebno pri sodniji in drugih c. kr. oblastnijah. — 3. Zbrani narod zahteva, da se stori vse možno, da se uedini v eno politiško upravno celoto vse slovenske in hrvaške dežele habsburške monarhije. — 4. Hrvaški narod, zbran dne 25. maja 1911 na bregu Sv. Mihaela pri Kastavu, pozivlja c. kr. vlado, da izvede reciprociteto zagrebškega vseučilišča. — Potem, ko je govoril dr. Antončć o slogi med Hrvati in Slovenci, Pavel Žarić v imenu hrvaških kolonistov v Ameriki in Rujan v imenu čeških Hrvatov, je dr. Poščić zaključil to veličastno zborovanje.

—i— **Občni zbor Ciril-Metodove družbe za Istro.** V nedeljo se je vršila v Buzetu glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda za Istro. Udeležba je bila mnogoštevilna. Slovensko družbo Cirila in Metoda sta zastopala predsednik družbe Senekovič in Hudovernik. Oba je s krasnimi besedami pozdravil predsednik Vekoslav Spinčić. Družba je imela v minolem letu nad 180.000 kron dohodkov in 140.000 K stroškov.

—i— **Poljedelski tečaj v Pazinu.** Meseca avgusta t. l. se vrši gospodarski tečaj za hrvaške učitelje (21—25 udeležencev) na c. kr. vzornem gospodarstvu v Pazinu. Čujemo, da se je ministrski referent, ki je prišel sem ravno v ta namen, izrazil, da je bila ta namera pri Hrvatih hladno, a pri Italijanih s simpatijo sprejeta. Mi pa sporočamo onim, ki se bavijo s tem eksperimentom, da je mesec avgust najneprimerneji, ker naj bo določen odpočitku, ne pa da bi se mučili po osem ur na dan s teorijo poljedelstva. Lani so sedem učiteljev iz Istre poslali na poljedelski tečaj v Dalmacijo. Ravno v avgustu! In potem pravijo, da nam žele koristiti!

—i— **Odbor hrvaškega učiteljskega društva „Narodna Prosvjeta" za Istro** vabi na redno glavno skupščino, ki se vrši v „Narodnem domu" v Pazinu dne 4. junija 1911 ob 2. uri popoldne s sledečim dnevnim redom: Otvoritev skupščine, čitanje zapisnika zadnje glavne skupščine, poročila: tajnika, blagajnika in revizorjev, razprava: Naša organizacija, volitev: a) odbora, b) dvojice revizorjev, predlogi. — § 6 društvenih pravilih se glasi: Pravi člani, bilo I., bilo II. reda, morejo biti v Istri službujoči učitelji, učiteljice, podučitelji, podučiteljice, pomožni učitelji in učiteljice javnih in privatnih ljudskih, meščanskih in strokovnih šol, učiteljice zavetišč in ženskih ročnih del in slednjič učitelji in profesorji srednjih šol. — Ako bi bili vsi ti v Istri člani društva in ako bi tega dne bili vsi v Pazinu, bilo bi nas nad tristo.

Splošni vestnik.

Sestanek absolventov grmske šole. Na željo, izraženo od mnogih strani, bo na Grmu tekom lotošnjega leta sestanek nekdanjih učencev tega zavoda. Vse potrebne priprave za ta sestanek bo vodil odbor, sestoječ iz nekdanjih učencev. Da se dobe potrebni naslovi in da se določi najprikladnejši čas za ta sestanek, se vabijo že sedaj nekdanji absolventi, da prijavijo svoje naslove in svoje želje glede sestanka naravnost na ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu.

Žalostna statistika. Neki madjarski pedagoški list je objavil zanimivo, vendar za razmere na Ogrskem žalostno statistiko, po kateri je na Ogrskem 16.000 ljudskih šol in 66.000 gostilnic.

„Lega Nazionale" v zadregi. Laško šolsko društvo „Lega Nationale", ki potujčuje slično nemškemu šulferajnu slovenske otroke, je prišla v hude škripce. Učiteljstvo tega društva, ki je nastavljeno po dalmatinskih lahonskih šolah, je prosilo društvo že decembra m. l. za izboljšanje plač. Za to prošnjo se družba še zmenila ni. Gotovo je: manjka jim denarja. Pred par dnevi pa so se učitelji naveličali tlačaniti društvu in so ustavili na vseh osmih dalmatinskih šolah pouk. Vkljub temu pa osrednje vodstvo še vedno odklanja vsako izboljšanje.

Raznoterosti.

× **Zveza avstrijskih ženskih društev.** Na občnem zboru zveze ženskih društev je predlagala gospa Minorjeva, da naj zagrabi zvezno vodstvo vsako priliko, da doseže za žene tudi pravico do imenovanja za policijske asistentke. O ženski časti igralk je govorila gospa Marija Langova, ki je zahtevala, da prevzemo občine vsa obstoječa gledališča. Orisala je mizerijo gledaliških šol in veliko prenapolnjenje igralskega stanu, ki vzgaja igralski proletariat.

× **Kongres proti tuberkulozi.** Dne 14. pret. m. se je vršil I. avstrijski shod proti tuberkulozi, ki se ga je udeležilo tudi mnogo vseučiliških profesorjev in predstojnikov bolniščnic in klinik. Na dnevnem redu so bila tudi razna predavanja, ki so se v prvi vrsti pečala z varstvom otrok proti tuberkulozi in s profilaktičnimi sredstvi.

× **„Quo vadis" v arabskem prevodu.** Te dni je izšla ta povest slavnega poljskega pisatelja Henrika Sienkiewicza v Carigradu v arabskem prevodu. Knjiga nosi na čelu portret avtorja. Med tekstom je tudi več ilustracij.

× **Nov letalni stroj Hrvata Merčepa.** Zagrebški zrakoplovec Hrvat Merčep je izdelal svoj monoplan, ki je dolg devet metrov, širok pa 10 in pol metrov. Koncem tega meseca prične z letalnimi pokusi. Merčep se nadeja, da doseže z letalnim strojem, ki je opremljen z motorjem 50 konjskih sil, 70 km brzine na uro.

× **Berlinska šola tatov.** Berlinska kriminalna policija je zasledila. „Profesor" je bil že večkrat kaznovani trgovec Artur Serig, ki je stanoval v neki kleti. Iz prisilnih zavodov pobegle je prvi čas skrival. Vsak je moral plačati za hrano in stanovanje 3 krone na dan. Nato jih je jemal z seboj na trg, kjer jih je učil krasti ženskam denarnice, za kar so mu morali plačevati odstotke. Ko so bili dovolj poučeni, jih je pustil samostojno delati. Tudi vlamljati jih je naučil.

× **Zanimiva statistika o svetovnem prebivalstvu.** Na svetu živi okolo 1500 mil. ljudi. Od teh ne nosi 250 mil. ljudi nobene obleke. Ti srečni prebivalci, ki ne poznajo krojačev, šivilj, računov, prebivajo večinoma ob ravniku, posebno pa na otokih Tihega oceana. Kar se tiče stanovanja, prebiva več nego polovica ljudi na svetu v hišah, zgrajenih iz kamena, opeke ali lesa. Ostala polovica pa v kolibah šotoriščih in brlogih. Le okolo 50. mil. ljudi ne pozna stanovanj.

Priporočajte in širite naš list!